

Lääkeinformaation koordinaatioryhmän kokous 2/2023

Aika: Tiistaina 14.3.2023 klo: 9.01–10.35
Paikka: Microsoft Teams -yhteys
Läsnä: Piia Vuorela, puheenjohtaja, Fimea
Jasmin Paulamäki, sihteeri, Fimea
Päivi Kiviranta, Fimea
Mirjami Tran Minh, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
Jorma Komulainen, Suomalainen Lääkäriseuraudocim, poistui klo 10.19
Charlotta Sandler, Suomen Apteekkariliitto
Heikki Virkkunen, THL, poistui klo 10.30
Tiina Mäkelä, Terveysalan AMK-verkosto; Laurea-ammattikorkeakoulu
Hannele Tyrväinen, Terveysalan AMK-verkosto; Jyväskylän AMK
Kirsi Juurinen, Keski-Suomen keskussairaala
Essi Kariaho, Lääketietokeskus
Katri Melto-Ojalainen, Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden

KOLME NOSTOA KOKOUKSESTA

1. Lääkeinformaatiofoorumi järjestetään jälleen loka-marraskuun vaihteessa. Teemana on iäkkäiden itsehoitolääkkeiden käyttö (päivitetty Itselääkityksen Käypä hoito -suositus julkaistaan kesäkuussa) ja hoidon jatkuvuus. Foorumissa kuullaan myös ajankohtaiskatsaus Kanta-lääkityslistan kehitystyöstä. Kokouksen keskustelujen perusteella Päivi ja Jasmin pääsevät aloittamaan tilaisuuden suunnittelun.
2. Terveystoimittajien tapaamista lähdetään suunnittelemaan yhdessä terveystoimittajien yhdistyksen kanssa. Ajankohta olisi kesäkuu tai alkusyksy vaalien jälkeen. Teemana olisi Lääkeinformaatioverkoston tuottamat materiaalit, rationaalisen lääkehoidon edistäminen, potilasturvallisuus ja lääkehoitoa toteuttavien ammattilaisten heterogeeninen lääkehoidon osaaminen.
3. Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden koulutusohjelmien sisältämissä lääkehoidon opintomäärissä sekä ammattilaisten lääkehoidon osaamisessa on paljon hajontaa. SOTE-ammattihenkilöiden -työryhmän tavoitteena on laatia aiepaperi ja lähteä selvittämään sosiaalialan ammattilaisten lääkehoidon opintojen määrää.

MUISTIO

1. Kokouksen avaus ja läsnäolijat

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9:01.

2. Koordinaatioryhmän toiminta

a) Terveystoimittajien tapaaminen & verkoston materiaalien viestintä

Idea saa kannatusta kokouksen osallistujilta. Fimealla on kontakteja Terveystoimittajien yhdistykseen, ja voi ottaa vastuuta suunnittelusta ja järjestelyistä.

Ennen terveystoimittajien lähestymistä, verkoston toimijoiden kanssa kannattaa sopia, mitkä olisivat mielenkiintoisia teemoja, joita nostaisimme esille. Lääkeinformaatioverkoston Lääkealan viestijät – työryhmässä on kokeneita median kanssa toimijoita, joita voimme hyödyntää suunnittelun edistämiseksi. Viestijöiden seuraava kokous on huhtikuussa, ja voisimme kerätä tätä kokousta varten lisätietoa aiheesta.

Apteekkariliitto tapaa säännöllisesti terveystoimittajia ja Charlotta Chandler tiesi kertoa, että etätiedotustilaisuudet ovat suosittuja. Tarvittaessa myös Apteekkariliitolta voi saada terveystoimittajien yhteystietoja.

Ajankohta: kesäkuu tai alkusyksy, vasta vaalien jälkeen. Kun hallitus on selvä ja on linjattu lääkepolitiikasta – voidaan esiin nostaa aiheita verkoston näkökulmasta.

Palataan asiaan toukokuun koordinaatioryhmän kokouksessa.

b) Lääkeinformaatiofoorumin ajankohta, teema ja puhujat

Lääkeinformaatiofoorumi järjestetään vuosittain, kohderyhmänä on SOTE-ammattihenkilöt. Koordinaatioryhmä osallistuu suunnitteluun ja Fimea vastaa tilaisuuden kustannuksista.

Lääkeinformaatiofoorumin 2023 ajankohdaksi ehdotettiin torstaita 2.11.2023. Ajankohta vahvistetaan mahdollisimman pian.

Tämän vuoden foorumin keskiöön ehdotetaan ikääntyviä lääkkeitä käyttäjiä. Kokouksessa nostettiin esiin tärkeitä teemoja:

- Hoidon jatkuvuus. Monilääkitys on iäkkäillä tavanomainen ilmiö. Reseptilääkkeiden lisäksi heillä voi olla käytössään myös itsehoitolääkkeitä. Itselääkityksen Käypä hoito -suositusten päivitys julkaistaan kesäkuussa. Näin ollen yksi teema voisi olla hoidon jatkuvuus ja itsehoitolääkkeet. Puhujaksi ehdotettiin prof. Tuomas Koskelaa Tampereen yliopistolta.
- Lääkkeet ja apteekki. Viime aikoina on käyty paljon keskustelua lääkkeitä vapauttamisesta ruokakauppoihin. Itsehoitolääkkeitä voitaisiin nostaa myös tästä näkökulmasta esille. Eli teemana olisi apteekin palvelut itsehoitolääkkeiden neuvonnassa.
- Hyvinvointialueiden näkökulma. Terveystieteiden asiakkaat olettavat, että ammattilaiset tietävät heidän kotona käyttämänsä lääkityksen. Tämä aihe on ikäsuuskysymys eli ajantasainen lääkitystieto ei ole järjestelmissä. Puhujaksi ehdotetaan Heikki Virkkusta. Heikki lupautui, koska nyt, kun lakiehdotus on mennyt läpi, niin Kanta-lääkityslistan kehitystyössä voidaan edetä. Ensi syksynä osataan sanoa taas enemmän, missä ollaan menossa ja mitä on tulossa.
- Lääkehoidon onnistuminen ja ajantasainen lääkitystieto. Tähän liittyy myös [LOTTA-tarkistuslista](#), minkä avulla yli 65-vuotias lääkkeitä käyttäjä voi itse selvittää onko hänen lääkityksensä kunnossa. Mikäli hän vastaa tarkistuslistan kysymyksiin ”kyllä” tai ”en osaa sanoa” tai mikäli tarkistuslistan täyttäminen herättää kysymyksiä, tarkistuslistassa on ohjeistettu ottamaan yhteyttä apteekkiin, lääkäriin tai hoitajaan. Tarkistuslista kannattaisi tuoda esiin Lääkeinformaatiofoorumeissa, esimerkiksi Heikki Virkkusen puheenvuorossa.
- Lääkkeen käyttäjän puheenvuoro. Syöpäjärjestöjen puolella on paljon aktiivisia eläkeläisiä. Vaikka foorumin teemana olisivat itsehoitolääkkeet, äänessä voisi olla myös henkilö, joka ylipäättään käyttää paljon lääkkeitä. Mirjami Tran Minh lupasi hakea sopivaa puhujaa. Päivi ja Jasmin hahmottelevat ensin ohjelmarunkoa, jonka jälkeen puhujaa on helpompi lähestyä.

Foorumissa voisi olla useampikin lääkkeen käyttäjän puheenvuoro. Voimme miettiä myös paneelikeskustelun mahdollisuutta, sillä kaikki eivät halua puhua yksin. Kokouksessa nousi esiin myös Luustoliitto ja Parkinson liitto, joista voisi kysyä potentiaalisia esiintyjä.

- Sosiaalinen puoli ja lääkehoitojen toteutuksen taloudelliset ongelmat. Pienituloiset eläkeläiset joutuvat kustantamaan itsehoito- ja reseptilääkkeet ja joutuvat tasapainottelemaan sen kanssa, mihin rahat riittävät. Asia koskettaa monia.

Tästä on hyvä lähteä rakentamaan Lääkeinformaatiofoorumin suunnittelua. Jatketaan yhteistä keskustelua seuraavassa kokouksessa 3/2023, 23.5.2023.

c) Sic! Fimean verkkolehden hyödyntäminen verkoston ulkoisessa viestinnässä

Viime syksynä käytiin verkostossa aktiivista keskustelua verkoston tuottamien materiaalien viestinnän tehostamisesta. Jasmin on nyt hahmotellut Fimean Sic!-verkkojulkaisuun neljän artikkelin julkaisusarjaa Lääkeinformaatioverkoston neljän työryhmän tuottamien materiaalien viestimiseksi (ajantasainen lääkitystieto, luotettava lääkeinformaatio, lääkkeen käyttäjän osallisuus, sote-ammattilaiset).

Tarkemmasta julkaisuaikataulusta ei ole vielä sovittu, mutta tarkoituksena olisi julkaista 1–2 artikkelista keväällä, ja loput artikkelit syksyllä. Verkkojulkaisun luonteeseen kuuluu, että artikkeli ei ole kovin pitkä. Sic!:n toimitus ja Fimea tukevat artikkelien kirjoittamisessa.

Julkaisusarjaehdotus sai kannatusta. Yhtä artikkelista voisi hyödyntää myös THL:n viestinnän kannalta Kanta-lääkityslistasta. Siirtymävaihe sähköiseen, ajantasaiseen lääkityslistaan tulee olemaan iso mullistus, varsinkin Reseptikeskuksen siivoamisen kannalta.

Jasmin voi lähestyä työryhmiä, ja sopia tarkemmin kirjoittajista ja aikatauluista. Palataan myös tähän aiheeseen seuraavassa koordinaatioryhmän kokouksessa.

3. Lääkehoidon päivä 16.3.2023 teemalla "Lääkehoidon avaimet – sujuvuutta lääkehoidon topolullesi"

a) [Kansallinen webinaari](#) 16.3. klo 13–15

Paikallisia toimijoita (esim. apteekit, potilasjärjestöt) on kannustettu toteuttamaan omia tapahtumiaan pitkin viikkoa osana kansallista teemapäivää. Varsinaisena Lääkehoidon päivänä 16.3. järjestetään avoin webinaari, jonka toteutuksen päävastuu on ollut Lähi- ja perushoitoliitto SuPer:lla.

b) [Lääkitystiedon ajantasaistamisen muistilista](#)

Lääkehoidon päivänä julkaistaan terveydenhuollon ammattilaisille tarkoitettu Lääkitystiedon ajantasaistamisen muistilista, mikä on Lääkeinformaatioverkoston työryhmän tuottama. Muistilista julkaistaan ensin suomeksi A4-kokoinen versio, ja myöhemmin sama versio julkaistaan myös ruotsiksi ja englanniksi. Muistilistasta tullaan julkaisemaan myös taskukorttiversio, joka kulkisi kätevämmän ammattilaisen mukana.

Lisäksi Lääkehoidon päivänä julkaistaan verkostossa laadittu Sic! -artikkeli "[Mikä ratkaisuksi lääkeinformaation kipukohtiin?](#)".

Näiden materiaalien viestintään toivotaan koko verkoston apua.

4. Yhteistapaamisen 2.2.2023 yhteenveto

Työryhmien esittäytyminen yhteistapaamisen alussa sai paljon kiitosta. Erityisesti Lääkeinformaatioverkoston uudet jäsenet kokivat, että saivat paremman kuvan verkoston ja työryhmien toiminnasta.

Yhteistapaamisessa pelattiin Sitran ”Hyvät kortit” peliä pienryhmissä. Peli sai hyvää palautetta, mutta pelin tarkoitus jäi osalle osallistujista epäselväksi. Tarkoituksena oli pelikorttien avulla visioida parempaa tulevaisuutta. Visioiden taustalla tuli pitää mielessä Lääkeinformaatiostrategia 2021–2026. Lääkeinformaatioverkoston pienryhmät kävivät vilkasta keskustelua ja muodostivat mahtavia visioita. Teemoina pienryhmät käsitelivät esimerkiksi ympäristöasioita, tasa-arvoa, pakolaisia ja terveydenhuoltoa.

Pelin seuraavassa vaiheessa tuli myös kirjata toimenpiteitä Lääkeinformaatioverkoston työryhmille, eli pohtia mitä verkostossa voitaisiin tehdä näiden tulevaisuuden visioiden saavuttamiseksi. Vaikka kaikki työryhmät eivät ehtineet kirjata ehdotuksia toimenpiteistä, näitä saatiin kuitenkin kerättyä hyvä määrä. Nämä toimenpiteet on toimitettu työryhmien puheenjohtajille ja sihteereille hyödynnettäväksi.

Yhteistapaamisessa keskusteltiin myös mitä toimikauden vaihtuminen tarkoittaa ja mitä työryhmillä odotetaan. Työryhmien tulee laatia toimintakertomukset kuluneelta toimikaudelta 2021–2023 ja laatia toimintasuunnitelma uudelle toimikaudella 2024–2026. Tarkemmista aikatauluista ollaan aktiivisesti yhteydessä työryhmiin.

KOMMENTTI ”Hyvät kortit” visioihin: Duodecim oli visioinut omaa strategiaansa uhkakuvien kautta. ”Hyvät kortit” visiot näyttivät lähes yltiöpositiivisilta. Pitäisikö toiminnan suunnittelun olla realistisempaa, huomioida sekä uhkat että mahdollisuudet.

5. Työryhmien kuulumiset koordinaatioryhmälle

- a) **Ajantasainen lääkitystieto muodostaa perustan järkevälle lääkehoidolle**, Kirsi Juurinen
Kirsi Juurinen kertoi aluksi, että työryhmä on lyhentänyt nimensä muotoon Ajantasainen lääkitystieto. Saako tätä muotoa käyttää pelkän työryhmän päätöksen perusteella? Työryhmät ovat saaneet vapaasti lyhentää alkuperäisiä nimiään, jotka on laadittu lääkeinformaatiostrategian tavoitteiden mukaan. Virallisissa dokumenteissa käytetään kuitenkin pitkää nimeä.

Työryhmän toiminta pohjautuu alati toistuvaan kysymykseen: potilailla ei ole ajantasaista lääkitystietoa, mitä asialle voidaan tehdä? Lääkehoidon päivänä julkaistava Lääkitystiedon ajantasaistamisen muistilista on tämän työryhmän yhden pienryhmän ponnistus.

Työryhmästä on myös kirjoitettu ajantasaisen lääkityslistan ylläpidosta artikkeleita mm. Sairaanhoidaja-lehteen, Farmasia lehteen ja Lääkärilehteen. Suunnitelmia on kirjoittaa myös Eläkesääjan lehteen.

Työryhmä on käyty läpi ja keskusteltu myös [Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisista tavoitteista vuosille 2023–2026](#).

- b) **Lääkkeen käyttäjän osallisuus varmistaa lääkehoidon onnistumisen**
Kokouksessa ei ollut työryhmän edustajaa paikalla.

- c) **Luotettava lääkeinformaatio on käyttäjälähtöistä ja oikein suunnattua**, Essi Kariaho

Työryhmä piti kokouksen helmikuussa, ja totesi toimenpiteiden edenneen hyvin. Työryhmän jäsenissä on tapahtunut muutoksia, ja uudet jäsenet on pyritty ottamaan tehokkaasti mukaan pienryhmiin.

Työryhmä on päivittänyt toimintasuunnitelmaansa/-kertomustaan etenemisen mukaisesti. Osa toimikauden toimenpiteistä on jo valmiina, esimerkiksi ympäristöteemaan liittyvät toimenpiteet. Pienryhmiä pyritään tukemaan, jotta loputkin toimenpiteet valmistuvat vuoden 2023 aikana. Tavoitteena on vahvistaa toimintakertomus kaudelle 2021–2023 ja toimintasuunnitelma kaudelle 2024–2026 marraskuun kokouksessa.

Esimerkkejä toimenpiteistä: ammattilaisten lääketiedon lähteiden päivitykset (mm. sairaalafarmasia kesken) ja tiedon tuottaminen ajankohtaisista ja tärkeistä aiheista lääkkeiden käyttäjille.

Hoitajien ja lääkäreiden keskeiset lääketiedon lähteet on juuri saatu päivitettyä. Päivi ehdotti työryhmälle, että odotamme vielä kahden muun (apteekin ammattilaisten ja sairaalafarmasian) lääketiedon lähteiden valmistumisen ennen kuin julkaisemme nämä kaikki kerralla. Tämä sopi työryhmän puheenjohtajalle.

Essi Kariaho lupasi kertoa sopivassa kokouksessa lisää työryhmän pohdinnoista ja mahdollisista toimenpiteistä liittyen lääkitysturvallisuuden ekosysteemiin.

d) **Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöllä on työtehtävän edellyttämä lääkehoidon osaaminen**, Katri Melto-Ojalainen

Lääkehoidon opettajien monialainen foorumi (LOMF) järjestettiin syksyllä 2022. Siitä tuli hyvää palautetta. Seuraava on vuonna 2024.

Ammattilaisten osaamisen varmistamisen järjestelmiin on tutustuttu ja seuraavaksi niitä lähdetään vertailemaan. Nyt voidaan jo sanoa, että osaamisen varmistamisen järjestelmissä hajonta on suurta.

Työryhmän tavoitteena on laatia aiepaperi ja lähteä selvittämään sosiaalialan ammattilaisten lääkehoidon opintojen määrää. Organisaatioissa toimivien sosiaalialan ammattilaisten tutkimuksissa on osalla lääkehoidon opintoja ja osalla ei. Selvitystä tehtäisiin yhteistyössä Sosnet:n ja Geroverkoston kanssa. Selvitetään, mistä oppilaitoksista ja minä vuosina valmistuneilla on riittävä määrä lääkehoidon opintoja. Jokaiseen oppilaitokseen joutuu tutustumaan erikseen. Lisäksi halutaan selvittää, onko lääkehoidon opinnot mahdollista saada pakollisena sosionomien ja geronomien opintoihin. Erityisenä huolena on lastenhoidon yksiköissä työskentelevät sosionomit.

Kokouksen keskusteluissa nousi esille, että oppilaitokset ovat tunnistaneet tarpeen lääkehoidon opetuksen palauttamiselle tutkintoon. JKL AMK 2014-2020 opiskelleilla oli lääkehoidon opintoja, mutta tutkintouudistus poisti ne. Myös Laurea AMK:ssa oli aikaisemmin, mutta ne jäivät pois. Työmaailma vaatii osaamista. Olisi hyvä saada painetta päättävillä tahoilla opintojen palauttamiseksi opintosuunnitelmaan.

Lähihoitajien lääkehoidon osaamisesta ollaan myös todella huolissaan. On paljon sellaisia hoitajia, joilla on hyvinkin heikko osaaminen. Myös sairaanhoitajien lääkehoidon osaamisessa on eroja.

Keskusteluissa nousi esille myös Turvallinen lääkehoito opas, jossa on tunnistettu puutteita. Pitäisikö opas päivittää? Nyt koetaan, että tulkinnan varaa jää liikaa. Fimea selvittää tilannetta ja aiheeseen palataan seuraavassa kokouksessa.

e) **Tutkimus ja seuranta**

Kokouksessa ei ollut työryhmän edustajaa paikalla.

f) **Lääkealan viestijät**

Kokouksessa ei ollut työryhmän edustajaa paikalla. Työryhmä kokoontuu seuraavan kerran huhtikuussa. Työryhmässä on käyty aktiivista keskustelua Lääkehoidon päivän viestinnästä, ja miten verkosto voisi viestiä siitä yhdessä.

6. Seuraavat kokousajankohdat

a) **Koordinaatioryhmän kokoukset**

Kokous 2/2023, 23.5.2023 klo 13.00–15.00, Teams -yhteys

Kokous 3/2023, 19.9.2023 klo 13.00–15.00, lähitapaaminen ja Teams -yhteys

Kokous 4/2023, 12.12.2023 klo 13.00–15.00, Teams -yhteys

b) **Työryhmien puheenjohtajien ja sihteerin kokous**

31.8.2023 klo 9.00–11.00, Teams -yhteys

7. Muut asiat

- Aiepaperi: Potilaiden osallistumisen tarkistuslista tutkijoille, esittelijä Mirjami Tran Minh
Tarve aiepaperille heräsi, kun huomattiin, että potilaiden osallistamisesta lääkehoidon tutkimuksissa on julkaistu kansainvälisiä ohjeita, mutta Suomessa ei ole kansallista ohjausta aiheesta. Potilaita voi osallistaa esimerkiksi pyytämällä potilasjärjestöiltä arviota tutkimuksesta. Potilaiden osallistaminen voi edistää tutkimusyhteistyötä, tutkimusrahoitusta, tuoda uusia näkökulmia ja edistää tiedon jakamista.
Aiepaperi saa kannatusta. Työryhmä voi huolehtia taitosta itse, tai Fimean viestintä voi ottaa asian hoitaakseen. Jos työryhmä toteuttaa taiton itse, Fimea voi toimittaa ohjeet (esimerkiksi värimaailma yhdenmukaiseksi muiden julkaisujen kanssa).
Kokouksessa kysyttiin, että tullaanko materiaali tuottamaan myös englanniksi. Kysymys liittyi lähinnä Suomessa toimiviin ulkomaalaisiin tutkijoihin. Englanninkielisestä toteutuksesta ei ole keskusteltu, sillä kuten sanottua, aiheesta on julkaistu paljon englanniksi. Tätä asiaa voidaan työryhmässä kuitenkin pohtia, jotta voidaan tukea nimenomaan Suomessa toimivia ulkomaalaisia tutkijoita.
Lääkeinformaatioverkoston Lääkealan viestijät -työryhmää voisi informoida tästä aiepaperista. Mirjami lupaa esitellä aiepaperia työryhmän seuraavassa kokouksessa.

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 10.35.

Liitteet   Liite 1: AIEPAPERI Potilaiden osallistumisen tarkastuslista tutkijoille